

קובץ
הערות וביאורים
בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆
רמב"ם, נגלה וחסידות

א

תזריע-מצורע
גליון ל (תלט)

יוצא לאור על ידי
תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל
שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

תוכן הענינים

התקשרות לזמן קצתו של יום אחד, וזוהי חובתו של האדם, וזוהי חובתו של המדינה, וזוהי חובתו של העם.

שיחות

התקשרות לזמן קצתו של יום אחד, וזוהי חובתו של האדם, וזוהי חובתו של המדינה, וזוהי חובתו של העם.

"מזלו גובר" בישראל לשעות או ליום ד
מזלו גובר בנוגע להמהר"ש ד
חלים מרמז למשיח
מאורעות מיוחדות שאירעו בשנים שסלימנה מסלים עם "ח"י"ן

אגרות קודש

הערה באג"ק כ"ק אד"ש ח"ג
הערה באג"ק כ"ק אד"ש ח"ג
הערה באג"ק כ"ק אד"ש ח"ג
הערה באג"ק כ"ק אד"ש ח"ג

ליקוטי שיחות

התקשרות לזמן קצתו של יום אחד, וזוהי חובתו של האדם, וזוהי חובתו של המדינה, וזוהי חובתו של העם.

פעולתו של קרבן חטאת ח
הקדש חל ע"י מחשבה ט
תפקיד כף העץ בבדיקת חמץ ט
התקשרות לזמן קצתו של יום אחד, וזוהי חובתו של האדם, וזוהי חובתו של המדינה, וזוהי חובתו של העם.

מאמרי כ"ק אד"ש

התקשרות לזמן קצתו של יום אחד, וזוהי חובתו של האדם, וזוהי חובתו של המדינה, וזוהי חובתו של העם.

מולד אמיתו מולד אמצעי יא
הרהור תשובה ועשילת מצוה יב
ההפרש בין לין לשמן יג

רמב"ם

הערות ברמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א הלכה ג' יג
התקשרות לזמן קצתו של יום אחד, וזוהי חובתו של האדם, וזוהי חובתו של המדינה, וזוהי חובתו של העם.

שונות

התקשרות לזמן קצתו של יום אחד, וזוהי חובתו של האדם, וזוהי חובתו של המדינה, וזוהי חובתו של העם.

העורך של דרושי כ"ק אדה"ז טז
חשבון הרמב"ם הוא לאלפ"י שנים טז
התקשרות לזמן קצתו של יום אחד, וזוהי חובתו של האדם, וזוהי חובתו של המדינה, וזוהי חובתו של העם.

ש ל ח ו ת

א. בשלחת ב' אילר דלבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בארוכה
ע"ד הפל' "מזלו גובר".

וזהו תוכן דבריו:

דמה שכתוב בירושלמי ע"ד התגברות המזל ביום
ההולדת א"א לומר שהכוונה היא על ה"כ מזלות מכמה
טעמים וא' הטעמים בזה היא שלא מצינו שהמזלות שהם
בשמים ישפיעו על האדם הנמצא כאן למטה בארץ וע"כ הביא
שהכוונה בירושלמי הוא ע"ד מ"ש בש"ס (שבת קנ) שהמזלות
הם הז' כוכבי - לכת. ושמעתי מקשים שאמנם מצינו
שהכוכבי - לכת יש להם השפעה מ"מ איך הם משפיעים על
הארץ הרי גם הם נמצאים למעלה בשמים?

והביאור בזה בפשטות הוא שהז' כוכבי - לכת יש להם
השפעה **גשמית** על הארץ באופן הארתם על הארץ משא"כ ה"כ
מזלות לא מצינו בשום מקום שע"ז שהם נמצאים למעלה
בשמים באופן מסויים יש להם איזו השפעה גשמית משא"כ
הכוכבי - לכת בפירוש מאירים על הארץ ודוגמא בולטת
שאחד משתי הכוכבים הם שמש וירח וכל תינוק יודע שיש
שינוי באופן ההארה של השמש או הירח וכמו"כ שאר הכוכבי
- לכת משא"כ ה"כ מזלות אין להם שום השפעה גשמית.

ועוד יותר מזה שהרמב"ם כותב בפירוש שה"כ מזלות
היו רק פעם א' בעולם ומאז נשתנו אופן סידורן.

אמנם עדיין צע"ק שהרי מהירושלמי משמע שיש לזה
שליכות ליום המיוחד וכאן ה"ז לא בנוגע ליום אלא בנוגע
לשעות, ואכ"מ.

הת' יצחק וואגל
- תלמיד בישיבה -

ב. בקשר להמבואר בשלחת ב' אילר אודות מזלו גובר
ביום הולדת של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, יש להעיר במ"ש
בס' יום מלכנו ע' 318, שהובא שם שיחת ל"ב תמוז תשל"ב

ש ל ח ת

א. בשלחת ב' אילר דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בארוכה ע"ד הפי' "מזלו גובר".

וזהו תוכן דבריו:

דמה שכתוב בירושלמי ע"ד התגברות המזל ביום ההולדת א"א לומר שהכוונה היא על הי"ב מזלות מכמה טעמים וא' הטעמים בזה היא שלא מצינו שהמזלות שהם בשמים ישפיעו על האדם הנמצא כאן למטה בארץ וע"כ הביא שהכוונה בירושלמי הוא ע"ד מ"ש בש"ס (שבת קב) שהמזלות הם הז' כוכבי - לכת. ושמעתי מקשים שאמנם מצינו שהכוכבי - לכת יש להם השפעה מ"מ איך הם משפיעים על הארץ הרי גם הם נמצאים למעלה בשמים?

והביאור בזה בפשטות הוא שהז' כוכבי - לכת יש להם השפעה גשמית על הארץ באופן הארתם על הארץ משא"כ הי"ב מזלות לא מצינו בשום מקום שע"ז שהם נמצאים למעלה בשמים באופן מסויים יש להם איזו השפעה גשמית משא"כ הכוכבי - לכת בפירוש מאירים על הארץ ודוגמא בולטת שאחד משתי הכוכבים הם שמש וירח וכל תינוק יודע שיש שינוי באופן ההארה של השמש או הירח וכמו"כ שאר הכוכבי - לכת משא"כ הי"ב מזלות אין להם שום השפעה גשמית.

ועוד יותר מזה שהרמב"ם כותב בפירוש שהי"ב מזלות היו רק פעם א' בעולם ומאז נשתנו אופן סידורן.

אמנם עדיין צע"ק שהרי מהירושלמי משמע שיש לזה שייכות ליום המיוחד וכאן ה"ז לא בנוגע ליום אלא בנוגע לשעות, ואכ"מ.

הת' יצחק וואגל
- תלמיד בישיבה -

ב. בקשר להמבואר בשלחת ב' אילר אודות מזלו גובר ביום הולדת של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, יש להעיר במ"ש בס' יום מלכנו ע' 318, שהובא שם שלחת י"ב תמוז תשל"ב

אודות ש"מזלו גובר" נתגלה כבר פעם למטה ב"ב תמוז, ע"ל"ש. הנה כן אפ"ל גם לגבי המהר"ש, וכמסופר במכתב כ"ק אדמו"ר מהר"ל"צ מיום ח' טבת תרצ"ו (אגרת הקודש שלו ע' תעג-ה) ש"בשנת תר"מ... אחד השרים הגבוהים הציע לגזור גזירה חדשה על היהודים בעניני מסחר וקנין, והוספות חומרות באיסור הישוב ליהודים מחוץ לתחום... ביום השלישי ב' איר [כ"ק אדמו"ר שליט"א מעיר שם בשוה"ג: "ב' איר: להעיר שהוא יום הולדת את כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע"]... היום - מספר הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק [מוהר"ש] להוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [מהורש"ב] - באמרי הפסוק כל מכל צרה הצילני ובאויבי ראתה עיני, נכנס בן ציון (אחד המשרתים) ויגש לי הטלגרמה שהביאו מרודניא... כי השר הסענאטער אחזו השבץ ומת פתאום, כן יאבדו כל אויביך ה'..."

*

ג. ב) ובמה שנתבאר ד"מזלו גובר" היינו המזלות המבואר בשבת קנו, א, - שבעה כוכבי לכת וכו', יש להעיר דבירושלמי בר"ה שם מבואר דכשמה רבינו עירב את המזלות, שמש ירח עמד זבולה (חבוק ג, א) שנתן אותם בזבול ברקיע הרביעי כו' (ועי' משך חכמה סו"פ בשלח מה שביאר בזה) ולפי הנ"ל לכאורה הביאור דשמש וירח הן אחד מהמזלות, וכמבואר בשבת שם וברש"י, דחמה הוא אחד מהמזלות וכן הלכנה, והשאר כוכבים, ומזלות אלו עירב ששינה את מקומם, ועי"ז לא ישלטו אז, ויל"ע אם זכור כו'.

הרב מנחם מענדל פעלדמאן

- תושב השכונה -

ד. בהתוועדות דש"פ שמיני מבה"ח איר ש.ז. דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד אות חיל"ת והסילום ה' אשר חיל"ת ה"ה ר"ת חי' ל' נקבה. חי' ל' זכר. חיל"ס ל' רבים.

וגם בשיחת ב' ניסן ש.ז. הרעיש כ"ק אדמו"ר שליט"א שהשנה ה"ה ס"ח שנה ז.א. "חילים" שנה מב' ניסן תר"פ.

ובכלל הרי כ"ק אדמו"ר שליט"א מרעיש לאחרונה בענין "והחי יתן אל לבו" - בפשטות מוכן שזה קשור לשמו

של הרבנית הצדקנית נ"ע ולכללות העבודה בתקופה זו והחי
יתן אל לבו אחרי הסתלקות הרבנית הצדקנית נ"ע.

ויש להעיר שיש גם קשר חזק וישר לענין של משיח!

וזהו ידוע מש"כ בפ" אור החיים על הת" בחומש
דברים פ' ראה (טו, ז) עה"פ כי להי' בך אביון שמאריך
שם אודות משיח והתיבות האחרונות הוא "משיח ד' חלים
שמו" רואים הקשר בין "חלים" ו"משיח"!

וגם שמעתי שיש פ" בזה שבגמ' סנהדרין (צח, ב)
מובא ד' שמות של משיח שכולם מרומזים בתיבת "חלים" -
"חזקל" "ינאלי" "ינון" "מנחם".

ועי"ש עוד רמזים נפלאים שקשור לדברי כ"ק אדמו"ר
שליט"א לאחרונה.

הרב יוסף בריקמאן
- תושב השכונה -

ה. במ"ש בשיחת ז' אדר תשמ"ח (מוגה) ע"ד המבואר
בספרים שכו"כ מאורעות מיוחדים אירעו בשנה שסימנה
מסתיים באות ח', ובהע' 34: ובפרטיות יותר - הן לטוב
והן למוטב: ב'רל"ח - ירדו למצרים. בתמ"ח - יצאו
ממצרים, ב'תפ"ח - נכנסו לארץ, ב'תתקכ"ח - בנין בית
ראשון. ג'של"ח - חורבן בית ראשון, ג'ת"ח - בנין בית
שני. ג'תתכ"ח - חורבן בית שני.

ויש להעיר לכ"ז ממ"ש בס' תפארת-ישראל להרה"צ ר'
ישראל חריף מסאטינאב (חלמיד מורנו הבעש"ט נ"ע) ר"פ
בחקתי, וזלה"ק:

על מטתי עלה על רעיוני תתקכ"ח לאלף הששי ליצירה
להיה שנת גאולה כ"ש"ח"ר, כי ראיתי כל הגאולות היה
בחל"ת. תמ"ח לאלף השלישי היה גאולת מצרים, תפ"ח לאלף
הג' היה בלאת הארץ, וגם תתקכ"ח לאלף הג' היה בנין בית
ראשון, וגם ת"ח לאלף הרביעי היה בנין בית שני. ועתה
כ"ש"ח"ר היה כ"ח"ר"ש לא אשמע, ראיתי בעוה"ר כי של"ח
לאלף הרביעי נחרב בית ראשון ותתק"ח לאלף הרביעי בית
שני. ואין ת"י סדר העולם לראות כל החל"ת, אך בזמנינו

ידוע ש"ח לאלף הששי היה בעו"ה הריגה, וגם בזמנינו שנת תקל"ח לאלף הששי נשרפה תורתינו הקדושה. . ועתה בשנת תקכ"ח לאלף הששי היה הריגה בחודש הרביעי ובחדש החמישי יה"ר שהפוך לנו לששון ולשמחה. . ועלה על רעיוני למה דוקא בחל"ת וכו' [עיניש"ב, ומסיים: ולפי פשוטו נראה דבר פשוט על הח', כי סימן ברכה וקללה כי הקב"ה קילל בח' ומשה ברכו בח' (ב"ב פח, ב)].

יהושע מונדשיין
- ירושלים -

א ג ר ו ת ק ו ד ש

ו. בגליון תכה (עמ' ה מס' 11) מתייחס הרב נחום פרלשטיין לאגרת תשלא שבח"ג מאג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א. והנה באותה אגרת נדפס דבר נוסף הטעון ביאור לענ"ד, והוא מש"ש ת"ח על הערתו בענין ברכות שבת, וכבר הודיעוני כמה מחסידי פוילין שבכ"מ בגאליציא וכו' קורין בשם זה".

ונראה דמילירי ממ"ש בקונטרס העבודה עמ' 6 "ועמ"ש בסל' בשבת ברכות בפסוק השמים מספרים", וכ"ק אד"ש מעיר ע"ז: "צ"ע פל' תיבה זו" (ומכאן נעתקה הערה זו גם לס' המאמרים תש"ו עמ' 88).

מן הסתם העיר כותב המכתב שהמזמורים הנוספים בשחרית ש"ק נקראים בשם "שבת ברכות", ועל כך השיב לו כ"ק אד"ש שכבר הודיעוהו כנ"ל.

והנה בסה"מ תרס"ו (עמ' רצד) כותב כ"ק אדנ"ע ג"כ בלשון הנ"ל (כמ"ש מזה בסידור ח"ב שבת ברכות ד"ה השמים מספרים), ובשוה"ג נעתקת שם הע' אד"ש הנ"ל, ואחריה 'הערה לאחר זמן': אח"כ א"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר שכך נק' בכ"מ. עכ"ל.

ולפ"ז צ"ע מדוע באגרתו (מחודש אלול תש"י) מביא אד"ש מדברי חסידי פוילין ממנהג גאליציא, ואינו מביא

מדברי כ"ק מוהרי"צ אליו. ומה גם שנראית כוונתו של מוהרי"צ שכך נקראים המזמורים הללו **בדא"ח**, שהרי כך כותב אדמו"ר נ"ע בכ"מ (כנ"ל, וכ"ה גם בהמשך תער"ב (ח"ב עמ' תתכג) ובכ"מ, וכך אדמו"ר הצ"צ באור התורה (פ' אחרי עמ' פח).

גם בסה"מ תרע"ח (עמ' רנו) כותב כ"ק אדנ"ע "כמ"ש בסל' בשבת ברכות בענין ישיש כגבור כו", והמהדירים העתיקו לשם און הערת אד"ש הנ"ל מקונטרס העבודה, ובמהדורה השניה (תשד"מ) הוסיפו גם את ה"הערה לאחר זמן".

ולעצם הביטוי "שבת ברכות" יש להעיר כי גם בס' יסוד ושרש העבודה (הנדפס לראשונה בשנת תקמ"ב) שער שמיני פ"ז, נאמר: "ומבואר בזה"ק, שמזמורים אלו של **שבת ברכות** תקנו לנו וכו'". הרי שגם בליטא נהגו לקרוא כך בפשיטות לאותם מזמורים.

ואידי דאתי לידן קונטרסו של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, נעיר כי בהקדמת מוהר"ו לשער ההקדמות הנעתקת בהוספה א' לקונטרס עץ החיים, נשמטה (בעמ' 75) שורה שלימה, והיא צריכה להחליף את השורה השמינית (המתחלת 'רשב"י') שנכפלה בטה"ד. וכך צ"ל שם: [מלאך ה' צבאות] רשב"י ע"ה וכל ספרו ספר הזוהר אשר אף בתלמודא דידן במס' סוכה בפ' [לולב וערבה].

במהדורת תש"ו נוספה שורה זו בחותמת בשוה"ג, אך במהדורות הבאות לא תוקן המעוות משום מה.

יהושע מונדשילין
- ירושלים -

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ז. בלקו"ש ויקרא חקר בנוגע לקרבן חטאת שבאה על השוגג אם הוא קשור לענין התשובה דע"י הקרבן התשובה

מתקבלת, או דענין הקרבן פועל עליו טהרה בדוגמת ענין דיוהכ"פ, עיל"ש.

ויש להעיר מהא דאיתא בכריתות יב, א, ובכ"מ אמרו לו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי ר"מ מחליב קרבן, והקשו התוס' שם איך מחליב ר' מאיר, הלא הוא אומר לא אכלתי ובעל כורחו לא יביא חטאת דקלימ"ל דחילבי חטאות אין ממשכנין אותו? ותירץ שמה שקרבן אינו מכפר בלי תשובה, אין זה משום שהכפרה תלויה בתשובה ומכפרת רק בצירוף תשובה, אלא כיון שאינו עושה תשובה, אף שיודע חייב לשוב ואינו שב, הרי זה זבח רשעים תועבה, ובמילא בנדו"ד מכיון שאינו יודע שצריך לשוב, כיון שסבר שלא אכל, אינו נקרא רשע, וקרבנו כשר, עיל"ש.

דלפי"ז מובן דצריך לומר דהקרבן ענינו שפועל טהרה ועקירת הרע וכו' ולכן הרי זה יכול לפעול מצ"ע, אבל אי נימא דכל ענינו הוא שתשובתו מתקבלת, הנה כאן דאינו שב כלל כי סבור שלא אכל איך יכול הקרבן לפעול עליו, ומוכח כנ"ל דענינו טהרה וכו'.

*

ח. ב) בתשובות וביאורים ע' 17 כותב דהקדש חל במחשבה היינו דהקרבן נעשה קדוש, ולא רק שיש עליו חיוב הבאה עיל"ש, (ועל' גם בענין זה באגרות לוי יצחק ע' ש"א וע' ד"ש) וכתב דכן מוכח מהרמב"ם הל' מעשה הקבנות פל"ד הל"ב עיל"ש, ויל"ע דהרמב"ם שם כתב וז"ל: "כיצד גמר בלבו שזו עולה או שיביא עולה ה"ז חייב להביא" ולכאורה מ"ש הרמב"ם רק ש"חייב להביא" ולא כתב חידוש עוד יותר דבזו עולה נעשה עולה, משמע דסב"ל דמחשבה פועל רק חיוב הבאה, אבל לא קדושה בגוף הבהמה, (ועל' מאירי שבועות כו, ב, דסב"ל דבמחשבה צריך לקיים מחשבתו אבל אין השור נעשה קדוש לענין מעילה) ומהו הכוונה שם דמרמב"ם זה מוכח דגם הבהמה קדוש, ועל' גם בגליוני הש"ס להגר"ע קידושין מא, ב, שדייק דמרמב"ם זה משמע שיש רק חיוב הבאה, ויל"ע.

הרב מנחם מענדל פעלדמאן

- תושב השכונה -

ט. בהגדה של פסח מכ"ק אדמו"ר שליט"א בתחלתו ד"ה מנהג בית הרב כ': "בודקים לאור נר של שעה (שו"ע סת"ג) וע"י נוצת עוף. הבודק מניח החמץ שמוצא בשק קטן של נייר, בגמר הבדיקה מניח שק זה הנוצה ושירי הנר - אם ישנם - בקערורות כף עץ, מעטף הכל בנייר (אבל לא יד הכף, שנשאר בלתי מעוטף) ומהד"ק ע"י חוט שכורכו סביב הנייר כמה פעמים וקושרו", עכ"ל.

והנה לכאורה נוהגים להשתמש בכף העץ בשעת הבדיקה כדי לשים עליו ע"י הנוצה את הפתיתים (הכרוכים בפיסת נייר), ואת החמץ והפירורים (כשמוצא אותם בשעת בדיקה); ומכף העץ מעבירים כל פעם ל"שק קטן של נייר", ובגמר הבדיקה מניחים הכל בקערוריית כף עץ הנ"ל וכו'.

והערנלי בני הת' יוסף שלמה שי', שמדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א לא משמע כך, אלא דבשעת הבדיקה לא משתמשים בכף העץ כלל, ורק בגמר הבדיקה מתחילים להשתמש בו; שמניחים הכל בקערוריית כף העץ, וזהו כל תפקידו, (וששורפים למורת הכל ביחד) - שהרי כתוב ש"בודקים . . . ע"י נוצת עוף, הבודק מניח החמץ שמוצא בשק של נייר", ואילו היו משתמשים גם בשעת הבדיקה עם כף העץ הול"ל זאת, וע"כ לכאו' משמע שמניחים ע"י הנוצה את החמץ מיד לשק הקטן של נייר בלי אמצעות הכף.

ולאור הנ"ל חקרתי אצל (זקני) אנ"ש היו איך נוהגים למעשה בזה, ומצאתי ב' מחנות: א) שמתמשים בכף בשעת הבדיקה כנ"ל, [וביניהם הרה"ח כו' ר' שלום ווילנקין שי' (שאביו זצ"ל הי' מלמדו - להבחל"ח - של כ"ק אדמו"ר שליט"א), ור' ראובן גלפרין שי' העיד שזקנו הרה"ח כו' ר' שמואל זצ"ל (שהי' שו"ב בבאבינוביץ, ושכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע אכל משחיטתו), השתמש בכף העץ בשעת בדיקה כנ"ל], וככה גם נוהגים בד"כ שלא מאנ"ש.

ב) שלא משתמשים כלל בשעת הבדיקה בכף העץ, כפי שלכאו' משמע מדברי כ"ק אד"ש.

ויל"ע מהו למעשה המנהג הנכון בשבילנו.

הרב ישכר דוד קלויזנר
- נחלת הר חב"ד -

מ א מ ר י כ " ק א ד מ ו " ר ש ל י ט " א

י. במאמר ד"ה מחר חודש (ש"פ שמיני תשמ"ח) הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א שכבר הי' מולד הלבנה. בלוחות נדפס המולד: "ליל א' ערב, 12 מינ. 12 חלק. אחר 8" בזמן ירושלים, שזה 2:12 בנ"י.

ויל"ע: לכאן 'ליפקד" פירושו שאין רואים אור הירח וא"כ תלוי במולד אמיתי ולא במולד אמצעי? וכבר בארנו (גליון י"ט כסלו תשמ"ח) שיכול להיות חילוק בין מולד אמיתי למולד אמצעי עד כ-14 שעה?

ואולי י"ל שבכל הנ"ל הולכים (ג"כ) אחר ההילוך האמצעי ולא האמיתי. [והגם שבגליון אחש"פ תשמ"ח חקרתי על סוף זמן קידוש לבנה (לפי הבי"י המובא במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א), אבל ראה מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א נדפס ביגד"ת חוב' כ"ז שלגבי קידוש ביין בין שעה ו' לז' ולגבי תקופות הולכים אחר ההילוך האמצעי].

ולהעיר: מולד האמיתי הי' בשעה 9 בבוקר בנ"י. (5 שעה קודם מולד האמצעי) כנדפס ב"אלמנק". [לא עשיתי בעצמי החשבון מחשבוני הל' קדוה"ח כי הם מדוייקים לליל הראי' (כנזכר בשיחת אחש"פ) אבל לא דוקא די מדוייקים למצוא זמן (ומקום) מולד האמיתי (כמבואר בגליון אחש"פ הנ"ל)]. ולפי כללי הרמב"ם בפ' י"ז הל' ג' א"א לראות הירח (בחדשים אלו) עד שנתרחק מהשמש לכה"פ 9 מעלות שזה 18 שעה לאחר מולד האמיתי, וא"כ עדיין הי' "ליפקד" בשעת מולד האמצעי.

הרב הירשל קרלינסקי

- תושב השכונה -

יא. בקונטרס יו"ד שבט תשמ"ח (מוגה) אות ז: דזהו מ"ש אל ירך לבבכם אל תיראו .. כשישים [לכאורה צ"ל כשלא ישים] דעתו ומחשבתו בזה, לא ירך לבבו .. וכמ"ש הרמב"ם וכל המתחיל לחשוב .. דגם יראה טבעית מתעוררת ופועלת כשמחשב ומהרהר בה... עכ"ל. ולכל זה יש להעיר ממכתבו של כ"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע [מאה-שערים עמ' יז; אג"ק עמ'

שכב ואילך] שמבואר בו כל ענין זה באריכות.

עוד שם (באות הנ"ל): וכמ"ש אדה"ז שקיבל מהבעש"ט ש"מצות ואהבת היא לתקוע מחשבתו וכו' עכ"ל. ולכאורה צ"ל שקיבל מהה"מ שקיבל מהבעש"ט. שהרי כך נאמר בס' שני המאורות (שבע' 71. נעתק גם בהע' כ"ק אד"ש לס' דרמ"צ): שמעתי פא"פ מאדמו"ר [הזקן] נ"ע בזה"ל, כך קבלתי מהה"מ דמעזריטש וכך קבל הוא ז"ל מהבעש"ט שמצות ואהבת היא לתקוע מחשבתו וכו' (וב"לקוטי רש"י ומעשיות", כפ"ח תשכ"ט, עמ' לג: סיפר מי ששמע מהרה"ח רי"א ז"ל [מהאמיל] הנ"ל, שכשאמר אדמו"ר נ"ע לו זה, עמד על רגליו, והיינו [כצ"ל] לפי שאמר כ"ק ששמע מהה"מ נ"ע, וצריך שיהי' כאילו בעל השמועה עומד כנגדו).

עוד שם (אות טו): קרקפתא דלא מנח תפילין . . . הוא דוקא כשלא הניח מעולם, וע"י שמניח תפילין פעם אחת . . . כי ע"י שמניח תפילין (אפילו ע"י פעם אחת) נמשך בו וכו' (ובהע' 107 מצויין לרמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ה ולר"ח ורי"ף ר"ה יז, א לענין שקרקפתא דלא מנח תפילין הוא בשלא הניח מעולם). ע"כ.

ובזה קשה לי טובא ממ"ש בשו"ת מן השמים (מהדורת ר"ר מרגליות אות נ): ועוד נסתפקנו על הא דאמרינן פושעי ישראל בגופו קרקפתא דלא מנח תפילין, ופירשו לנו רבותינו דלא מנח תפילין מעולם. ושאלתי על זה אם הדבר כאשר פירשו לנו שאם מניחים אותם פעם אחת בשנה לא נקראו פושעים, או אם הוא כאשר כתוב בספרים שנקרא פושע כל מי שיכול להניחם ואינו מניחם. עכ"ל. הרי שלדעתו אף אם גרסינן דלא מנח תפילין מעולם אין הכוונה שבפעם אחת שמניח תפילין יוצא מכלל קרקפתא וכו'. ונראה שגירסת "מעולם" שוללת את הפירוש דמי שאינו מניח תפילין כל היום הוי קרקפתא וכו'. אך כ"ק אד"ש מרבה בזכותם של ישראל. ומצות ליישב.

יהושע מונדשיין

- ירושלים -

לב. בקונטרס חנוכה תשמח מבאר בארוכה ע"ד ההפך בין לין לשמן ובהע' 42 מביא דוגמא שהוא ע"ד ההפך המבואר בחסידות בין העלם שישנו במציאות וזבגן העלם שאינו במציאות ע"כ מהמאמר.

וואולי עפ"ז אפשר לומר ששכונ' נשתנה ברכת הלין והשמן מכל שאר המשקין שנסחטים מהפירות (דמב"ס הל"ט ברכות פ"ח ה"ב) שברכת הלין הוא "בורא פרי הגפן" וברכת השמן הוא "בורא פרי העץ".

והביאור הוא: כשהוא נסחט מן הפירות נשאר בו טעם וריח והוא נקרא "פרי הגפן" וברכתו "בורא פרי הגפן" וכשהוא נסחט מן העץ נשאר בו טעם וריח והוא נקרא "פרי העץ" וברכתו "בורא פרי העץ".

היות שהלין והשמן היו כבר בעלם בתוך הפרי כענין בפ"ע לכן כשהם נפרדים מהפרי "מתגלה" מציאותם האמתית שהם היו עוד לפני"ז ללא יקשה עם הפרי משא"כ שאר משקים אינם בעלם בתוך הפרי ורק הם "טפלים" להפרי ואינם מציאות בפ"ע כלל, עד בעת כשסוחטים אותם ונעשה מהם משקה א"א ליחס אותם כלל להפרי שממנו היו כי הם לא היו בהפרי כלל - רק הם שם כמים (וזיעה) גרידא ע"כ שכן התורה אין בזה איסור סחיטה בשבת (דמב"ס הל"ט שבת פ"ח ה"ג).

והטעם ששמן ברכתו "בורא פרי העץ" כל היותו שהוא בעלם שאינו במציאות א"א לו להתגלות (העלם שאינו שיך לגילוי) ולכן ברכת "העץ" ו"ל בדא"פ שהזית הוא רק כעין קליפה להשמן הנמצא בו, ההיפך ממש משאל הפירות כנ"ל, וק"ל.

הת"פ פסח: ראובן חננין חב"ד אה"ק

ר מ ב " ס

הת"פ פסח: ראובן חננין חב"ד אה"ק

לג. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א"ח הלכה ט"ז ממאמר ששורפים וסוקלן על-החזקה. וז"ל: "א"ל להיך זה המה שצוה תורה במקלל אביו ומכה אביו שימנת ומנקה אלכו ראי"ה ברורה שזה אביו אלא בחזקה, עכ"ל.

לכאורה יש להעיר כאן:

(א) למה הרמב"ם מביא שני ראיות ממקלל אביו, ומכה אביו.

(ב) למה מביא היפך הסדר כפי שהם כתובים בתורה שבפרשת משפטים פרק כא פסוק טו כתיב מכה אביו ואמו מות יומת ואח"כ פסוק יז מקלל אביו ואמו מות יומת.

(ג) המקור שהורגים על החזקות הוא מירושלמי קדושין פרק ד' הלכה י' וז"ל: ומניין שהורגים על החזקות ר' שמואל בר' דרב יוסי בי ר' תיבון אמר כתיב מכה אביו ואמו מות יומת וכי דבר ברור הוא שזה הוא אביו והלא חזקה היא שהוא אביו ואת אמרת הורגים, עכ"ל. (עד"ז בגמרא חולין דף יא ע"ב בנוגע לרוב מביא ראי' ממכה אביו ולא ממקלל אביו). בפשטות י"ל כיון שמכה אביו קודם בתורה, ודו"ק.

(ד) ברמב"ם הלכות ממרים פ"ה הל' ט' שתוקי חייב על אמו ואינו חייב על אביו אפילו שנבדקה אמו ואמרה בן פלוני הוא .. גר שהורתו שלא בקדושה אע"פ שלידתו בקדושה (כגון שנתגרה אמו כשהיתה מעוברת) אינו חייב על מכת אביו וקללתו.

ובהלכה י' ממשיך: כשם שאינו חייב על אביו אינו חייב על אמו שנאמר מקלל אביו אמו את שחייב על אביו חייב על אמו, והקשה הכ"מ למה בשתוקי חייב על אמו לבדו ואינו חייב על אביו, הרי קי"ל כל שאינו חייב על אביו אינו חייב על אמו. ומתרץ שם כלומר מי שאביו ידוע ואפילו הכי אינו חייב על אביו לאפוקי שתוקי דטעמא דלא מחייב אאב הוא משום דלא ידעינן מני. (ז"א שאין האב ידוע וניכר).

(ה) המנ"ח מצוה ר"ס (ו) ד"ה שתוקי לכאורה י"ל בפשיטות דבשלמא (בגר) שם אביו הוא (גוי) עכו"ם ולא משכחת לה שיתחייב מיתה על קללת אביו אבל כאן (בשתוקי) משכחת שקילל כל ישראל א"כ גם אביו בכלל. ומסיים שם משכחת שחייב על אביו אפילו אין אביו ידוע כנ"ל. לכן חייב על אמו לבדו.

(ו) לפי המנ"ח אתי שפיר למה מביאים ראי' שהורגים על החזקה (הירושלמי שם וכנ"ל) רק ממכה אביו ולא ממקלל אביו מפני שזה שחייבה תורה במקלל אביו יכול להיות מפני שקילל כל ישראל ואביו בכלל כנ"ל. אבל ממכה אביו שצריך להכות את אביו א"כ צריך להיות אביו מכאן ראי' שסומכים על החזקה.

אבל המנ"ח צ"ע שהרי הרמב"ם מביא ראי' מזה שדנה תורה במקלל אביו שיומת ומנין לנו ראי' שזה אביו אלא בחזקה.

(ז) אולי יש לבאר ובהקדם למה במקלל אביו העונש הוא חמור סקילה ועל הכאת אביו חייב חנק לכאורה ה"י צריך להיות להיפך מכה אביו יותר חמור שמקלל רק בדיבור. ומכה אביו הוא במעשה אחד מהטעמים הוא כל דבר שרגיל ומצוי אצל האדם ביותר וזה קל אצל האדם מצד איזה טעם שיהי', צריך עונש יותר חמור וחומרא יתירה למנוע את האדם מלעשות זאת.

(ח) ובזה יתורץ סתירה בהרמב"ם מהלכתא על הלכתא באי"ב הל' כב סעיף א', וז"ל: חתן שפרסה אשתו נדה קודם שיבעול אסור להתייחד עמה אלא היא ישנה בין הנשים והוא ישן בין אנשים עכ"ל, ובהלכות אבל פרק יא הל' ח' (אם מת לו מת) מכניסים את המת לחדר ואת החתן והכלה לחופה ובו על בעילת מצוה ופורש ונוהג שבעת ימי המשתה ואח"כ נהג שבעת ימי אבילות וכל אותן הימים הוא ישן בין אנשים ואשתו ישנה בין הנשים כדי שלא יבעול עכ"ל. לכאורה כיון שבעל למה אסור להתייחד עמה כמו שכתוב בהלכות אי"ב.

(ט) אלא ע"כ מוכרחים לומר שבאי"ב כשמה כן הוא מדובר שחתן שפרסה אשתו נדה אחרי שכבר בעל מותר להתייחד עמה כיון שאשתו אסורה עליו זה עצמו מונע אותו אבל בהלכות אבל שאבלות הוא רק מדרבנן אתי האדם להקל בזה או מצד טעם אחר. ועיין ש"ך יורה דעה שמ"כ ו' כיון שיש לו מורה היתר שהרי התירו לו לעשות את החופה ולדחות את האבילות אתי לזלזולי בי' היוצא מכל הנ"ל כל מקום שחוששים שאצל האדם זה דבר קל צריכים עונש יותר חמור למנוע אותו או זהירות יתירה.

(י) ובזה יש לבאר שהרמב"ם מביא ראי' שהורגים על החזקות מביא ראי' יותר מצוי' ויותר רגילה לכן מביא ראי' ממקלל אביו קודם ואחרי זה מביא ראי' ממכה אביו (מירושלמי) מפני שאין אדם מזדרז להכות.

ויותר ל"ל שבזה גופא עד שבא להכות את אביו כבר קדמה הקללה כפי המצוי והרגיל במחלקות.

ומסלימים בדבר טוב ודקי"ל שדאינו חייב על אביו ואמו רק כשהם עושים מעשה עמך כיון שהורגים על מקלל ומכה אביו ואמו הרי ראי' שאין חוששין לאינו עושה מעשה עמך, אלא כל ישראל הם עושים מעשי עמך.

הרב ישעי' זוסיא פלדמאן

- תושב השכונה -

ש ו נ ו ת

יד. דרושי אדמו"ר הזקן נערכו ע"י אדמו"ר הצ"צ על סדר פרשיות התורה. ונמצאים בכתב יד מעתיק הנמצא בספריית אגודת חסידי חב"ד נכתב בשנת תקצ"ד ע"י הר' זלמן ליב ראסקין. ובמספר 633 יכונה. רובם הנחות מהר"ל.

והוסיף עליהם מקצת מאמרים הנחות ר' משה בן אדה"ז והנחות הר"פ, ומשנות תקע"א-תקע"ב הנחות אדמו"ר הצ"צ.

מקצת מאמרים נערכו מחדש ע"י אדמו"ר הצ"צ שלב הנחת אדמו"ר האמצעי והנחת ר' משה בן אדה"ז זב"ז וכגון ד"ה וישלח יעקב.

ובביאור על לכן אמור לבנ"י הכניס באמצע המאמר קטע ממאמר אחר.

ובתור ביאור על ד"ה ויגש יהודה הכניס מאמר אחר.

הדרושים על חומשים בראשית ושמות ומגילת אסתר הובאו לבית הדפוס בהשתדלות ר' אהרן מקרמנצוג חתן כ"ק אדמו"ר האמצעי וגיסו ומחותנו של אדמו"ר הצ"צ ונדפס בקאפוסט בשנת תקצ"ז, ושמו ניתן ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ "תורה אור".

ונדפסו שם ג"כ שתי רשימות מכ"ק אדמו"ר הזקן השייכים למאמרים שנאמרו בשקלאב א' שייך לד"ה יפה שעה אחת, משנת תקנ"ז. וב' שייך לד"ה מל יתנך משנת תקע"א.

מחמת סגירת הדפוסים נתעכבה הדפסת הדרושים על ויקרא במ"ד ושה"ש תר"ח. ובתוך כך הוסיף הצ"צ הגהותיו וקיצורים להדרושים ואת הדרושים שערך מחדש כמו"כ דרושים אחדים הנחות אדמו"ר האמצעי. הביאורים נכתבו רובם ככולם מחדש ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ. נמצא בספריית אגודת חסידי חב"ד [וקנאו כ"ק אדמו"ר הרשב"ב - ע"י משפחת סלונים מחברון - מצאצאי משפחת יפה המדפיס בקאפוסט, בשנת תרמ"ז] ומספרו: 1101.

הדרושים על פקודי וספר ויקרא ושיר השירים נעתקו בכ"י מעתיק.

והי' אצל האדמו"ר מבאברויסק (על' ספר זכרון להרב גורודצקי בסופו) ונרשם שם בנומר 4.

מאמר קול דודי שנאמר בשבת מברכים ניסן תקס"ט נמצא בין דרושי פסח.

שחורה אני ונאווה המבאר ענין והדרת פני זקן נמצא בין דרושי פ' קדושים, וכן דרושי צאינה וראינה הא'.

דרושי באתי לגני נמצא בין דרושי פ' אחרי.

דרוש שיניך כעדר הרחלים נמצא בדרושי פ' אמור ושייך לד"ה ונקדשתי.

הדרושים דספר ויקרא מסתיימים בדף קה.

הביאורים (אדם כי יקריב ולא תשבית, ביאור מעט על פסוק ואכלתם. להבין ענין משמח חו"כ. והי' אור הלבנה. (כולם נמצאים בכ"י 1116) ענין שבעת ימי המילואים. ביאור קול דודי. והניף ידו על הנהר (1116 -תקע"ד). ביאור על לויתן. (תקע"א). למנצח על השמינית, בגמרא דב"מ פרק הפועלים קא מפליגי (1116). זאת תהי' תורת המצורע. ביאור באתי לגני. ביאור כי ביום הזה יכפר (1116). ביאור צאינה וראינה (1116). ביאור שחורה אני ונאווה (תקע"א). ביאור ונקדשתי (תקס"ג). ביאור והניף את העומר. ביאור והניף הכהן אותם. ביאור את שבתותי (תקע"א). ביאור אם בחוקותי). נמצאים בדפים קי-קעט.

דרושי שיר השירים [לריח שמניך הא'. לסוסתי. נאוו לחיך, קול דודי (1100) יונתי. צאינה וראינה. באתי לגני. אני ישינה. שיניך כעדר הרחלים. ששים המה מלכות. מה יפו פעמיך] נמצאים בדפים קצא-רס.

*

טו. בהערות וביאורים דש"פ ויקרא ש.ז. העיר הרב שמעון ניובורט שהפרש בין המקום האמצעי עפ"י חשבון הרמב"ם למקום האמצעי באמת הוא מ"ז חלקים.

והעירני הרב הנ"ל שדבר זה יסודו בחשבונות המנות שנדפסו בדפוסים שלנו אבל לפי מה שהן באמת [וקרוב לזה בהוצאת קאפח] הנה ההפרש הוא רק ב ומחצה חלקים בלבד.

והסיבה היא כפי שכתבתי בספר תכונת השמים ע' מח. שעפ"י חשבון הרמב"ם יוצא שמהלך השמש ביום א' נ"ט חלקים ח' שניות י"ט שלשיות ומ"ח רביעיות. אבל לפי האמת מהלך השמש ביום א' הוא נ"ט חלקים ח' שניות כ' שלשיות. וברבות השנים יצטרפו הרביעיות עד שבמשך תת"י שנים יעמוד ההפרש על ב' חלקים ומחצה.

הת' יוסף יצחק קעלער
- תות"ל 770 -

הדרושים על חומשים בראשית ושמות ומגילת אסתר הובאו לבית הדפוס בהשתדלות ר' אהרן מקרמנצוג חתן כ"ק אדמו"ר האמצעי וגיסו ומחותנו של אדמו"ר הצ"צ ונדפס בקאפוסט בשנת תקצ"ז, ושמו ניתן ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ "תורה אור".

ונדפסו שם ג"כ שתי רשימות מכ"ק אדמו"ר הזקן השייכים למאמרים שנאמרו בשקלאב א' שייך לד"ה יפה שעה אחת, משנת תקנ"ז. וב' שייך לד"ה מי יתנך משנת תקע"א.

מחמת סגירת הדפוסים נתעכבה הדפסת הדרושים על ויקרא במ"ד ושה"ש תר"ח. ובתוך כך הוסיף הצ"צ הגהותיו וקיצורים להדרושים ואת הדרושים שערך מחדש כמו"כ דרושים אחדים הנחות אדמו"ר האמצעי. הביאורים נכתבו רובם ככולם מחדש ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ. נמצא בספריית אגודת חסידי חב"ד [וקנאו כ"ק אדמו"ר הרשב"ב - ע"י משפחת סלונים מחברון - מצאצאי משפחת יפה המדפיס בקאפוסט, בשנת תרמ"ז] ומספרו: 1101.

הדרושים על פקודי וספר ויקרא ושיר השירים נעתקו בכ"י מעתיק.

והי' אצל האדמו"ר מבאברויסק (על' ספר זכרון להרב גורודצקי בסופו) ונרשם שם בנומר 4.

מאמר קול דודי שנאמר בשבת מברכים ניסן תקס"ט נמצא בין דרושי פסח.

שחורה אני ונאווה המבאר ענין והדרת פני זקן נמצא בין דרושי פ' קדושים, וכן דרושי צאינה וראינה הא'.

דרושי באתי לגני נמצא בין דרושי פ' אחרי.

דרוש שיניך כעדר הרחלים נמצא בדרושי פ' אמור ושייך לד"ה ונקדשתי.

הדרושים דספר ויקרא מסתילימים בדף קה.

הביאורים (אדם כי יקריב ולא תשבית, ביאור מעט על פסוק ואכלתם. להבין ענין משמח חו"כ. והי' אור הלבנה. (כולם נמצאים בכ"י 1116) ענין שבעת ימי המילואים. ביאור קול דודי. והניף ידו על הנהר (1116 -תקע"ד). ביאור על לוי'תן. (תקע"א). למנצח על השמינית, בגמרא דב"מ פרק הפועלים קא מיפליגי (1116). זאת תהי' תורת המצורע. ביאור באתי לגני. ביאור כי ביום הזה יכפר (1116). ביאור צאינה וראינה (1116). ביאור שחורה אני ונאווה (תקע"א). ביאור ונקדשתי (תקס"ג). ביאור והניף את העומר. ביאור והניף הכהן אותם. ביאור את שבתותי (תקע"א). ביאור אם בחוקותי). נמצאים בדפים קי-קעט.

דרושי שיר השירים [לריח שמניך הא'. לסוסתי. נאוו לחיך, קול דודי (1100) לונתי. צאינה וראינה. באתי לגני. אני ישינה. שיניך כעדר הרחלים. ששים המה מלכות. מה יפו פעמיך] נמצאים בדפים קצא-רס.

*

טו. בהערות וביאורים דש"פ ויקרא ש.ז. העיר הרב שמעון ניובורט שהפרש בין המקום האמצעי עפ"י חשבון הרמב"ם למקום האמצעי באמת הוא מ"ז חלקים.

והעירני הרב הנ"ל שדבר זה יסודו בחשבונות המנות שנדפסו בדפוסים שלנו אבל לפי מה שהן באמת [וקרוב לזה בהוצאת קאפח] הנה ההפרש הוא רק ב ומחצה חלקים בלבד.

והסיבה היא כפי שכתבתי בספר תכונת השמים ע' מח. שעפ"י חשבון הרמב"ם יוצא שמהלך השמש ביום א' נ"ט חלקים ח' שניות י"ט שלשיות ומ"ח רביעיות. אבל לפי האמת מהלך השמש ביום א' הוא נ"ט חלקים ח' שניות כ' שלשיות. וברבות השנים יצטרפו הרביעיות עד שבמשך תת"י שנים יעמוד ההפרש על ב' חלקים ומחצה.

הת' יוסף יצחק קעלער
- תות"ל 770 -

לזכות

התמים לוי שיחי'

רייצעס

חבר המערכת – חורף תשמ"ח

לרגל נסיעתו בשליחות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

לבאסטאן, מאסס.

נדפס ע"י

חבריו, חברי המערכת שיחיו

קובץ

הערות וביאורים

פשוטו של מקרא

•

ב

תזריע-מצורע

גליון ל (תלט)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה, עש"ק פ' תזו"מ, שנת תשמח, שנת הקהל,

תוכן הענינים

פשוטו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

תזריע

ד	לב,ב	בד"ה אשה כל תזריע
ד	לב,ג	שתיקת רש"י
ה	לב,ח	שתיקת רש"י
ה	לב,ג	שתיקת רש"י
ה	לב,ג	בד"ה מראשו
ו	שם	בד"ה לכל מראה עיני הכהן
ו	שם	שם
ז	לב,ג	יד בד"ה וביום
ז	לב,ג	מה בפסוק
ח	לב,ג	מז-מח בפסוק
ח	לב,ג	מז-נט שתיקת רש"י
ח	לב,ג	נב שתיקת רש"י
ט	לב,ג	נז בד"ה באש תשרפנו

מצורע

ט	לב,ב	בד"ה זאת תהי' תורת המצורע וגו'
י	לב,ו	שתיקת רש"י
יא	לב,ט	בד"ה את כל שערו וגו'
יב	לב,נז	בד"ה להורות ביום הטמא וגו'
יג	לב,ג	רשימת בלאורי כ"ק אד"ש בפרש"י דפ' אחו"ק

פ ש ו ס ו ש ל מ ק ר א

תזריע

א. בפרק יב פסוק ב - "אשה כי תזריע" - ברוב דפוסים הראשונים נראה שתי' אלו הם השם של הפרשה, ורש"י מקדים הקדמה למה באו הלכות אלו כאן אחר שביאר בכתוב תורתו של בהמה וחיה ועוף. וראה בספר מושב זקנים שפ"י סדר הפרשיות באופן אחר.

ורבינו בחיי כתב "אחר שברא כל הבהמות והעופות ברא אותן, כך התינוק הזה עד שלא יצא ממעי אמו אמר הקב"ה אני מצוה אותך את זה תאכל ואת זה לא תאכל . . . ומשהוא מקבל עליו כל המצות שבתורה אחר כך נולד" ע"ש.

וראיתי בפרדס יוסף שמביא בשם אגרות הרמב"ן שנכתב כאן אחר פ' שמיני להורות אם האבות אוכלים מאכלים אסורות גורמים שהולד הנולד יהי' פגום וטמטום הלב ע"ש.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

ב. בפרק יב פסוק ג כתוב "וביום השמיני ימול בשר ערלתו".

ולכאורה אינו שייך לפרשה זה, שהרי כל הפסוקים מתחילת הפרשה (פסוק א') עד סוף הענין (פסוק ח') מדברים רק בענין טומאת אשה, אבל הבן או הבת מאן דכר שמייהו, והו"ל לרש"י לפרש (ולכ' "ביום השמיני" הוא רק ענין צדדי). *

הת' פנחס טרולי
- ישיבת חנוך לנער -
שיעור ו'

* על' ספורנו מ"ש לבאר זה.

ג. בפרק יב פסוק ח כתוב "ואם לא תמצא ידה די שה וגו'".

ולכאורה אין זה ביטוי רגיל בלה"ק והל"ל "ואם אין לה די שה" וכיו"ב. והו"ל לרש"י לפרש דיוק "תמצא" ו"ידה" *.

ישיבת חנוך לנער

- שיעור ו' -

ד. בפסוק (יג, ג): וראה הכהן . . וראהו הכהן וגו'.

עיינ בתורת כהנים, וז"ל: וראהו כולו כאחת וכו'.

ועיין בפירוש המלבי"ם, וז"ל: מ"ש וראה הכהן וכו' וראהו הכהן הוא כפל מבואר. פל' חז"ל שמ"ש תחלה וראה הכהן את הנגע וכו', הלינו שיראה פרטים וכו' . . ומ"ש שנית וראהו וטמא הלינו שקודם שיטמא אותו יש תנאי שיראה את הנגע בפעם א' וכו', עכ"ל.

וצריך להבין למה אין רש"י מפרש זה, על דרך שאומר בתחילת פרשת ויקרא בד"ה אל פתח אהל מועד (א, ג): מהו אומר יקריב יקריב, עכ"ל.

הרב וו. ראזענבלום

- תושב השכונה -

ה. בפרשתינו פרק יג פסוק יב: ואם פרח תפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשיו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן.

* על' בהר (כה, כח): "לא מצאה ידו וגו'", משפטים (כא, טז): "ונמצא בידו", משפטים (כב, ג): "תמצא בידו".

המערכת

וברש"י ד"ה מראשו: של אדם ועד רגליו.

ואינו מובן לכאורה מה מוסיף כאן רש"י בפירושו
הרי בפסוק מפורש שמדובר בראשו ועד רגליו, וקאי ודאי
על אדם? *

לשון הפסוק הוא "וכסתה הצרעת את כל עור הנגע
מראשו ועד רגליו" הכוונה יכול להיות שהצרעת כסתה הנגע
מראשו של נגע ועד רגליו (סופו) של הנגע זאת אומרת
שהמחיל שבתוך השאת פרוחה וכסתה את כל השאת, לכן מפרש"י
שהכוונה אינו אלא כבפנים (וראייתו לכאורה (לא כהשפ"ח)
מהפסוק שלאח"ז דכתיב "וכסתה הצרעת את כל בשרו וגו'".

הת' מ"מ פרוס
- תות"ל 770 -

ו. בפירש"י ד"ה לכל מראה עיני הכהן (יג, יב): פרט
לכהן שחשך מאורו, עכ"ל.

עלין בתורת כהנים, וז"ל: לכל מראה עיני הכהן פרט
לבית הסתרים. . ד"א לכל מראה עיני הכהן פרט לכהן
שחשך מאור עיניו וכו', עכ"ל.

וצריך להבין, למה פירש רש"י לפי הד"א שבתורת
כהנים, ולא (גם) לפי פירוש הראשון שם. **

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ז. בפירש"י הנ"ל, לכאורה אינו מובן: א) הרי כל דין
הנגעים וכו' תלוי בראיית הכהן וטומאתו וטהרתו ע"י היא

* עיין בשפ"ח, וביאור דבריו:

** ל' מראה עיני הכהן נוטה יותר לפי הד"א.

וכבר מוזכר כמ"פ בפרשתינו לפני"ז שראה הכהן וכו' ומה קשה כאן שצריך להסביר שענין הראי' פרט למי שחשכו ראייתו.

(ב) מאי קמ"ל, הרי פשיטא שמי שחשכו עיניו אינו יכול לבחון את גודל הנגע וכו'.

ואולי י"ל ולהמתיק שזה נוגע להבהיר לו דוקא בטומאת צרעת ובפרט בפסוק יג שזה פרח בכל גופו ממש ולזה צריך שתהי' ראייתו טובה ביותר ולא רק שראה בכללות ובזה מדייק רש"י "שחשך מאורו" דהיינו שרואה הוא אלא לא כ"כ טוב ולכן כאן מודגש שיהא ראייתו טובה ביותר כי צריך שיראה אם כסתה הצרעת כל גופו.

הת' מ"מ פרוט
- תות"ל 770 -

ח. בפירש"י ד"ה וביום (יג, יד): ...מכאן אמרו חתן נותנים לו כל שבעת ימי המשתה לו ולאצטליתו ולכסותו ולביתו וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל, עכ"ל.

ענין בתורת כהנים, וז"ל: וביום מלמד שנותנים לו ב' ימים לביתו ב' ימים לכסותו ב' ימים דברי ר' יהודה. רבי אומר. . . נראה בחתן נותנים לו ז' ימי המשתה לו ולביתו ולכסותו וכן ברגל נותנים לו כל ימי הרגל, עכ"ל.

וצריך להבין, למה פירש רש"י לפי דעת רבי ולא (גם) לפי דברי ר' יהודה.

וגם למה מוסיף רש"י "ולאצטליתו". שנכלל לכאורה בכסותו, וגם בתורת כהנים לא נזכר.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ט. בפרק יג פסוק מה כתוב "והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא

יקרא".

בפסוק זה ישנם כמה דיוקים:

(א) רש"י מעתיק "פרומים" ומפרש "קרועים". ולכאורה אם זה תיבה זרה להבן חמש הו"ל לרש"י לפרש בפרק י' פסוק ו' בנוגע מעשה נדב ואהיהו, ושם אינו מפרש כלום.

(ב) גם על הפסוק קשה, שאם הי' אסור לאהרן ובניו פריעת ראש ופרימת בגדים, הי' צריך לאסור להם "ועל שפם יעטה" כמו כאן, שאם זה סימן אבלות (כמו שכ' רש"י כאן) זה גם מערכב "שמחתו של מקום שם" (עי' רש"י שם).

(ג) בפסוק כתוב "טמא טמא יקרא" ומפרש רש"י: "משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו" אבל אין זה מסביר כפל הלשון "טמא טמא" דלכאורה גם פעם אחת "טמא" מספיק ש"יפרשו ממנו".

הת' נפתלי שטיין
- ישיבת חנוך לנער -
שיעור ו'

י. בפרק יג פסוק מז כתוב בנוגע צרעת הבגד ובפסוק מח כ' שכמו"כ בנוגע או השתי או הערב, ולכאורה הו"ל לכתוב בקיצור דין דשתי או ערב וכל הבגד מובן מהק"ו, והו"ל לרש"י לפרש החידוש.

*

יא. בפרק יג פסוקים מז-נט - בפרשת טומאת בגדים כתוב כמה פעמים הפרטים בגד, עור, כלי עור, שתי, ערב, צמר, פשתים, אבל יש פסוקים שנשמטו הפרטים לגמרי (כמו פסוק נ' ונ"ד) ויש כמה בהם נשמטו פרט א' (כמו עור בפסוק נז-נט) והו"ל לרש"י או לפרש השינויים או לפרש שכן הוא דרך הפסוקים.

*

יב. בפרק יג פסוק נב כתוב "ושרף את הבגד". באש תשרף".

ולכאורה תמוה כפל הלשון שאם כ' כבר "ושרף" מובן בדרך ממילא שזה באש ומהו ההוספה בסוף הפסוק, והז"ל לרש"י לפרש.

*

יג. בפרק יג פסוק נז מעתיק רש"י מן הפסוק את התיבות "באש תשרפנו" ומפרש "את כל הבגד".

ולכאורה אינו מובן:

(א) לכאורה זה פשוט מהפסוק עצמה "את אשר בו הנגע". *

(ב) אם "את אשר בו הנגע" אינו מובן וצריך לפרש אותו, לכאורה הו"ל לרש"י להעתיק דברים אלו, ולא "באש תשרפנו" שאינו מפרש כלום.

ישיבת חנוך לנער
- שיעור ו' -

מצורע

יד. בפרק יד פסוק ב - זאת תהיה תורת המצורע וגו' מפרש רש"י: "מלמד שאין מטהרין אותו בלילה". כ"ה הגירסא בספרים הנפוצים.

מפרשי רש"י מציינים המקור לתורת כהנים, אבל שם הלשון "תורת המצורע ביום, מלמד שטומאתו וטהרתו ביום".

* אולי א"ל מאחר דבפסוק דלעיל (נו) כתיב "וקרע אותו וגו'" שהכוונה היא רק להנגע עצמו ולא כל הבגד הייתי סובר שמ"ש כאן "באש תשרפנו" הכוונה ג"כ רק להנגע ולכן מפרשי רש"י "את כל הבגד" (ועפ"ז מובן ג"כ למה לא פירשו לעיל בפסוק נ"ה עי"ש).

המערכת

יש כאן כמה שאלות:

(א) המקור בתו"כ הוא תי' ביום, ולכן הדרשה "מלמד . . ביום", ולמה רש"י משנה הלשון וכותב "שאלן מטהרין אותו בלילה".

(ב) וכן התיבות שרש"י מעתיק מהפסוק (כמו שהוא בדפוסים שלפנינו), צ"ע:

(1) למה רש"י מעתיק תיבת "זאת תהיה תורת המצורע", וכן למה אינו תי' "ביום טהרתו" ומסתפק בתי' "וגו".

בלקו"ש ח"י"ב ע' 78 הקשה קושיות אלו, ומאריך ארוכה, ע"ש.

אבל גם מה שנדפס שם צ"ע בהערה 1 שמציין להרא"ם, צ"ע שהרי הוא מעתיק רק תי' "ביום טהרתו" ואינו מעתיק תי' "זאת תהי' תורת המצורע".

(2) כן צ"ע בהערה 2 שמדליק בשם הפרשה וכן למה רש"י אינו מביא תי' "ביום" שעלי' קאי פירושו.

כשמעילנים בדפוס הראשונים מרש"י כמו בדפוס ראשון הגירסא: "זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו". וכ"ה כמעט בכל דפוס הראשונים ושם אפשר לומר שתי' "זאת תהיה" הוא שם הסדר (כמו שמצויין בלקו"ש שם) שכן בסיום הסדרה מציין "חסלת זאת תהיה" לכן אפשר לומר שהגירסא הוא כמו בתורת כהנים.

הגירסא בדפוס רומי "זאת תהיה" זהו שם הסדרה ואח"כ "ביום טהרתו", וזה כנראה היל' גם גירסת הרא"ם.

הרב אהרן חילטיק
- תושב השכונה -

טו. בפסוק (יד, ו): את הצפר החי' יקח אותה וגו'.

הנה תיבת אותה מיותר לכאורה.

ועילין בתורת כהנים, וז"ל: ומנין אם נשפך הדם תמות המשולחת. מתה המשולחת ישפך הדם ת"ל את הצפר החי' יקח אותה, עכ"ל.

ועיין בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם, וז"ל:

כבר בארנו שכ"מ שכפל הכינוי עם גוף הפעול יש בו דרוש כמו שדרשו ותראהו את הילד שראתה שכינה עמו (להעיר, שרש"י מביא דרש זה בפירושו על התורה, הכותב) וכן בכ"מ שהי' די לומר את הצפור החי' יקח ודרשו שבא לדייק רק אותה יקח לא זולתה שאם מתה המשולחת לא יקח אחרת תחת' לטבלה בדם זה כי רק אותה יקח ומזה נדע ג"כ שאם נשפך הדם תמות המשולחת ולא ישחוט אחרת דהא באר שרק הצפור החי' שהיתה שותפה של השחיטה יקח, עכ"ל.

וצריך להבין למה אין רש"י מפרש כאן היתור בכתוב.

*

טז. בפירש"י ד"ה את כל שערו וגו' (יד, ט): כלל ופרט וכלל להביא כל מקום כנוס שער ונראה, עכ"ל.

והנה פסוק זה מדבר בגלוח שני.

אבל גם בגילוח הראשון נאמר (שם, ח): ...וגלח את כל שערו וגו', ומהו הדין בגילוח זה, שהרי כאן לא נאמר כלל ופרט וכלל.

ועיין בתורת כהנים, ובפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם, וז"ל: ...דינו כמו בגילוח השני שבימי ספרו שמגלח כל שער הנראה ומניח שער בית הסתרים. ואף שמצד הסברה היינו מחלקים ביניהם שתגלחת זה הוא מטומאה חמורה יותר, הלשון שוה, שבה כתוב את כל שערו ובפסוק שאח"ז כתוב את כל שערו ושם פי' שהוא רק שער הנראה וה"ה הכא, עכ"ל.

והנה מה שרש"י לא פירש כלום בפסוק (ח) בנוגע לגילוח ראשון, מובן, שבפשטות, הפירוש של "כל שערו" הוא כל שער שבגופו, ולכאורה גם שער בית הסתרים, שהרי כאן לא נאמר כלל ופרט וכלל.

- תזריע ומצורע תשמח -

אבל, לאחר שרש"י פירש בפסוק (ט) שהפירוש של "כל שער" הוא לא השער של בית הסתרים (וכלשונו: "ונראה"), למה לא פירש כאן, עכ"פ, מהו הדין בנוגע לגילוח הראשון.

שכנ"ל, יש סברא לחלק ביניהם, שתגלחת זה הוא מטומאה חמורה יותר, רק מצד גזירה שוה אין מחלקים ביניהם.

ולכאורה ה' לו לרש"י לפרש כל זה.

ואולי אפשר לומר, מצד כל הנ"ל, שרש"י אין מפרש כהתורה כהנים, אלא שבגילוח הראשון שנאמר "כל שער" ולא נאמר כלל ופרט וכלל צריך לגלח גם שער בית הסתרים, משא"כ בגילוח השני.

ועוד צריכים להבין, לפי התורה כהנים שהדין בתגלחת ראשון הוא שוה לדין תגלחת שני.

למה כתב התורה הכלל ופרט וכלל דוקא בתגלחת השני, שמצד זה היינו יכולים לטעות שאולי בתגלחת הראשון (שהוא מטומאה חמורה) מה שכתוב "כל שער" הוא גם שער בית הסתרים.

ולכאורה אם ה' נאמר הכלל ופרט וכלל בתגלחת ראשון, אז היינו לומדים שגם בתגלחת השני (שהוא מטומאה קלה) גם כן הדין כן, ולא ה' שום מקום לטעות.

*

יז. בפירש"י ד"ה להורות ביום הטמא וגו' (יד, נז) איזה יום מטהרו ואיזה יום מטמאו, עכ"ל.

עיון בשפתי חכמים, וז"ל: ובלי"ת ביום טהרתו הוי כבלי"ת ובחרושת אבן למלאות ובחרושת עץ שפירושו בענין חרושת אבן ה"ה ה"נ להורות בענין היום הטמא ויום הטהור דהיינו ביום ולא בלילה שאין מטמאין ולא מטהרין בלילה, עכ"ל.

ולפי פירושו אינו מוכן הלשון ברש"י: "איזה (יום), ולכאורה ה' לו לרש"י לפרש: 'שביום מטהרו

וביום מטמאו" ותו לא.

ועיין בתורת כהנים, וז"ל: רבי אומר למה בא ולהורות ביום מלמד שביום הוא מטמא וביום הוא מטהר, עכ"ל.

ולכאורה, כן ה' צריך להיות הלשון בפירש"י לפי פירוש השפתי חכמים.

עוד צריך להבין, בפסוק כתיב: "ביום הטמא וביום הטהר", ולמה מהפך רש"י: איזה יום מטהרו ואיזה יום מטמאו".

שמזכיר הטהרה תחילה, שלא כסדר הכתוב, ולא כסדר שמפרש בתורת כהנים. *

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' אחו"ק

נת' בהתוועדות	פרק ופסוק ד"ה
וידבר ה' אל משה אחרי מותשני בני אהרן וגו'. אחרי תשכ"ה (א)	טז, א
מפרש"י משמע שבני אהרן נכנסו להק"ק, דבר שלא נרמז בכתוב לכאורה. אחרי תשל"ג	שם

* לכאן הפי' בזה הוא איזה יום מטהרו - ביום השביעי לסגירתו וכדומה וכן לטמאו עד"ז (וכן משמע קצת מפ' הרא"ם).

המערכת

אחרי תשמ"א	בזאת.	טז, ג
אחרי תשד"מ	בזאת.	שם
אחרי תשמ"ו	בזאת.	שם
אחרי תשל"ו (ב)	כתנות בד וגו'.	טז, ד
אחרי תשל"ל (ג)	ויעש כאשר צוה ה' וגו'.	טז, לד
אחרי תשמ"ו	ונתתי פני.	לז, י
אחיו"ק תשל"א (ד)	אני ה' אלקיכם.	יח, ב
אחרי תשמ"ו	כמעשה ארץ מצרים.	יח, ג
אחרי תשכ"ז	ובחוקותיהם לא תלכו.	שם
אחרי תשכ"ז	את משפטי תעשו.	יח, ד
אחרי תשכ"ז	ואת חוקותי תשמרו.	שם
אחרי תשכ"ז	ללכת בהם.	שם
אחרי תשכ"ז	ושמרתם את חוקותי.	יח, ה
אחרי תשכ"ה (ה)	ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם.	יח, ל
קדושים תשכ"ה	דבר אל כל עדת בני ישראל.	יט, ב
אחיו"ק תשמ"ה	קדושים תהיו.	שם
קדושים תשמ"ו	לא תכלה פאת שדך.	יט, ט
קדושים תשד"מ	אני ה' אלקיכם.	יט, י

קדושים תשמ"א (ו)	ולפני עור לא תתן מכשול.	יט, יד
כ"ו ניסן. קדושים תשמ"ו	לא תעמוד על דם רעך.	יט, טז
קדושים תשכ"ז (ז)	ואהבת לרעך כמוך.	יט, יח
אחש"פ. קדושים תשל"ו (ח)	שלוש שנים יהי' לכם ערלים.	יט, כג
אחז"ק תשכ"ח (ט)	להוסיף לכם תבואתו.	יט, כה
קדושים תשל"ו (ט)	להוסיף לכם תבואתו.	שם
אחז"ק תשכ"י (י)	אני ה'.	שם
קדושים תשמ"ו	מפני שיבה תקום.	יט, לג
קדושים תשכ"ה (יא)	כי יהי' בהם אוב וגו'.	כ, כז

(1 ז 117-127. 2 כב 89-95. 3 ז 128-133. 4 יב 83-90. 5 כב 96-20. 6 קדושים תשד"מ. 7 יז 215-224. 8 כב 103-107. 9 שם 108-113. וראה ז 134 הערה 3. ובשוה"ג. 10 כב 110-113. 11 ז 139-146.

נערך ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

לזכות

התמים לוי שיחי'

רייצעס

חבר המערכת – חורף תשמ"ח

לרגל נסיעתו בשליחות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

לבאסטאן, מאסס.

נדפס ע"י

חבריו, חברי המערכת שיחיו